

El Departament d'Interior presenta les mesures per prevenir les violències sexuals en l'àmbit de l'oci, garantir la seguretat en entorns de risc i reduir les victimitzacions

- El Pla policial preveu la constitució durant els propers dies del primer Gabinet de coordinació, que serà l'òrgan superior de direcció, seguiment i avaluació en aquest àmbit. Està liderat pel comissari en cap i hi participen els màxims comandaments del Cos
- S'estableix sobre cinc eixos estratègics: la prevenció, l'atestat policial, l'atenció i seguiment a les víctimes, la investigació i la formació dels agents implicats
- Centra les seves primeres actuacions en els entorns d'oci amb la voluntat d'ampliar-lo en altres àmbits que s'establiran a partir de l'anàlisi de les dades i la intel·ligència policial
- Preveu garantir, entre altres accions, la seguretat dels itineraris de les zones d'oci al transport públic i identificar persones en situació de vulnerabilitat, garantint la seva seguretat al tancament i sortida dels locals i esdeveniments d'oci
- El pla neix amb la voluntat de teixir complicitats, potenciar la xarxa comunitària, coordinar, integrar, fomentar i afavorir iniciatives que des de les entitats i el teixit social es puguin dur a terme
- Sota el lema "Sense consentiment és violència" es posa en marxa una campanya per conscienciar i promoure la prevenció en les violències sexuals que es produeixen en l'oci
- Durant els darrers 10 anys, la violència sexual a Catalunya ha augmentat un 65,5%. S'han denunciat 36.929 casos, s'han atès 26.073 víctimes i detingut 10.013 persones
- A partir del 2016 i fins el 2021 s'ha detectat un increment del 18,36 dels fets coneguts en l'àmbit de la violència sexual (de 3.529 a 4.177) i un increment del 24% de les víctimes que denuncien (de 2.577 a 3.194)
- Les noies entre 14 i 21 anys són les que més pateixen les violències sexuals i a nivell territorial els fets delictius relacionats amb aquest àmbit es concentren en les regions metropolitanes
- Durant el 2021 i fins el 12 de juny del 2022 s'han recollit 288 casos per submissió química (167) i vulnerabilitat química (121) segons el relat de la víctima

- **Un 11,43% dels detinguts són menors i l'índex de resolució de les investigacions l'any 2021 va arribar al 86,35 %**
- **En el període 2016-2021, el 79,8% de les víctimes de violències sexuals van denunciar abans d'1 any; mentre que el 20,2% de víctimes van denunciar passat el 1er any**

El Cos de Mossos d'Esquadra posa en marxa a tot Catalunya un Pla d'Acció contra les violències sexuals en entorns d'oci amb l'objectiu de donar una resposta policial eficaç davant aquest fenomen, garantir la seguretat en entorns de risc i reduir les victimitzacions en aquest àmbit.

El Pla preveu la constitució durant els propers dies del primer Gabinet de coordinació liderat pel comissari en cap, Josep Maria Estela i amb presència dels màxims comandaments del Cos. Centra les seves primeres actuacions en els entorns d'oci amb la voluntat d'ampliar-lo en altres àmbits i circumstàncies que s'aniran establint a partir de l'anàlisi de les dades i la intel·ligència policial en l'àmbit dels delictes sexuals. El conjunt de les mesures que es contemplen són transversals i tindran una avaluació i un seguiment continu i periòdic en coordinació entre la Direcció General de la Policia (DGP) i la Direcció General d'Administració de la Seguretat (DGAS).

A banda del Gabinet de coordinació, el nou pla té dos òrgans més de direcció per garantir la coordinació dels serveis policials implicats i decidir i avaluar el fenomen de manera periòdica. Es tracta de la Taula d'Anàlisi i Seguiment, dirigida pel cap de la Divisió d'Investigació Criminal, i la Taula Operativa en l'àmbit regional. L'objectiu és fer un seguiment del conjunt de mesures que es van dissenyant, detectar riscos i analitzar les dades policials per tal d'anar redirigint els recursos en base a la realitat actual. També pretén generar intel·ligència policial per tenir un ampli coneixement sobre el fenomen.

Davant l'augment que els delictes sexuals estan experimentant any rere any, aquest pla preveu la implementació de noves accions i la reordenació, homogeneïtzació i millora de les actuals per minimitzar l'impacte que les violències sexuals tenen sobre les persones que les pateixen i és una mostra més del compromís inequívoc en la lluita contra aquest fenomen. S'estableix sobre cinc eixos estratègics: la prevenció, l'atestat policial, l'atenció a les víctimes, la investigació i la formació dels agents implicats.

El Pla neix amb una campanya comunicativa que sota el lema "Sense consentiment és violència" vol conscienciar i promoure la prevenció en les violències sexuals que es produeixen en els entorns d'oci. La campanya realitza un paral·lelisme entre el dret d'admissió i el consentiment sexual. Es tracta que cadascú estableixi el seu propi dret d'admissió sempre sota una condició innegociable: la prestació del consentiment sexual s'ha de fer des de la llibertat.

Rutes segures, oficines mòbils d'atenció al ciutadà i creació d'espais segurs

En l'àmbit de l'oci, els Mossos d'Esquadra desplegaran un conjunt d'actuacions encaminades a potenciar la prevenció per evitar l'acció delinqüencial i es reforçarà el treball transversal i indispensable dels diferents actors que poden contribuir a frenar qualsevol tipus de violència sexual i a protegir les persones que puguin estar en situació de vulnerabilitat.

El pla preveu garantir la seguretat dels itineraris des de les zones d'oci al transport públic i en el tancament i sortida dels locals amb el doble objectiu de protegir persones vulnerables i identificar possibles agressors sexuals. També es potenciaran les rutes segures amb el posicionament de manera estratègica de dotacions policials a les sortides d'oci o en el recorregut cap a les zones d'estacionament i es mantindran i milloraran els patrullatges preventius en vehicle i a peu o en punts estàtics en les zones de major incidència delictiva. En aquest sentit, si es detecta una persona en situació de vulnerabilitat s'oferirà seguretat en el seu trajecte ja sigui a través de

persones de confiança del seu entorn, trucant alguna persona familiar, preguntant-li si es troba bé i/o si necessita ajuda.

Les accions de prevenció es completaran amb controls als accessos i sortides de les zones d'oci per a la detecció i neutralització de persones potencialment autors d'aquests il·límits i/o la intervenció de substàncies destinades a cometre'ls. Es preveu també la instal·lació d'Oficines d'Atenció al Ciutadà (OAC) no permanents (mòdul) o (furgoneta) en punts estratègics.

La coordinació i intercanvi d'informació amb els punts d'informació i atenció en l'àmbit de les violències sexuals i amb els cossos de Policia Local de Catalunya, vigilants municipals o la Policia Portuària, així com potenciar les inspeccions administratives en locals, formaran part també de les accions que s'impulsaran i milloraran.

La víctima, al centre de tota l'actuació policial

L'atenció a la víctima continua sent l'element clau de l'acció policial tant pel que fa a la investigació del fet com en la seva protecció i atenció. En aquest sentit el Pla contempla l'atenció especialitzada durant tot el procés per part d'un/-a agent del cos de Mossos d'Esquadra del seu mateix sexe, si ella així ho sol·licita.

També es treballarà en la gestió de l'assistència psicològica, en les primeres intervencions policials i en l'entrevista i recollida de la denúncia, i en els acompanyaments policials a la víctima en l'assistència als judicis quan es consideri oportú.

A nivell policial es treballarà per continuar treballant en la homogeneïtzació de les investigacions arreu del territori i també per intensificar les accions en aquests àmbits.

El nou model d'abordatge de les violències sexuals es consolidarà a totes les unitats d'investigació del Cos a través de plans de formació i comunicació interna i, en aquest sentit, es garantirà una persona referent de violències sexuals en les unitats investigadores.

Teixir complicitats i potenciar la xarxa comunitària

La lluita contra les violències sexuals compta amb l'activació de tots els actors possibles amb independència de les seves competències, i amb un impuls per actuar com agents detectors i de protecció davant situacions de violència sexual. Amb la creació d'una taula de coordinació amb aquests actors, el pla pretén compartir la problemàtica de les agressions sexuals i coordinar, fomentar i afavorir aquelles iniciatives que des de les entitats i el teixit social es puguin dur a terme.

En aquest sentit, la Direcció General de la Policia (DGP) i la Direcció General d'Administració de la Seguretat (DGAS) treballaran per reforçar les aliances en l'àmbit dels transports, el sector de l'oci nocturn, el sector hotelier i amb els centres hospitalaris, entre d'altres.

En aquest sentit es projecta reforçar les xerrades, col·loquis i presentacions als col·lectius d'interès a través de diverses presentacions: taller de violència sexual i presentació sobre la violència sexual en entorns d'oci, entre d'altres. Es continuaran mantenint les xerrades en centres educatius, es treballarà per establir una xarxa de detecció i informació en establiments hotelers i es fomentarà i impulsarà a través dels ajuntaments, els contactes de punts liles i d'intercanvi d'informació.

Formació per a policies i per al sector de l'oci i el transport

La formació en aquest àmbit és un element cabdal per millorar l'abordatge de les violències sexuals. El pla conté un apartat sobre formació que contempla la incorporació de continguts relacionats amb la violència sexual en la formació reglada a l'Escola de Policia de Catalunya, garanteix la convocatòria de cursos de formació específics; promou la formació interna dels Mossos d'Esquadra i els cossos de Policia Local de Catalunya.

Un dels eixos que es treballarà amb les entitats i actors socials també inclourà el reforç de la formació a professionals i persones que presten els seus serveis en els àmbits objecte del pla: treballadors en espais d'oci: cambrers, personal de seguretat privada, controladors d'accessos, auxiliars de serveis així com treballadors dels mitjans de transport.

Una campanya sota el lema “Sense consentiment és violència”

L'eslògan principal de la campanya és SENSE CONSENTIMENT ÉS VIOLÈNCIA. Posa en valor la llibertat d'un/a mateix/a i insisteix en la idea que cada persona ha de decidir sobre el que vol i el que no vol establint un únic límit que és el consentiment. La proposta gràfica d'aquesta campanya consisteix en el disseny d'uns tiquets d'entrada relacionats amb els locals de festa i espectacles, concerts o qualsevol acte relacionat amb l'oci. A cada entrada hi ha inscrit el lema de la campanya i en les infografies que acompanyen la proposta hi figuren quines són les normes per a una “festa segura”.

Els objectius d'aquesta acció comunicativa són dibuixar estratègies de prevenció en l'àmbit de les violències sexuals; establir una xarxa preventiva en la qual hi participin els diferents actors implicats posant especial èmfasi en l'entorn més immediat de les possibles víctimes i promoure la seguretat en l'oci com a un valor col·lectiu, i no com un aspecte que recau únicament en la víctima. Tothom pot contribuir a reduir i minimitzar l'impacte de les violències sexuals i, alhora, dirigir l'atenció en la persona autora com a única responsable de la violència sexual.

Les accions comunicatives preveuen dirigir missatges a la persona presumptament autora d'il·lícits contra la llibertat i indemnitat sexual, treballadors/es dels transport públic, l'entorn proper de la víctima (família, amats,…) i la persona potencialment víctima de violència sexual. A més de remarcar la importància de la denúncia.

DIAGNÒSTIC DEL FENOMEN

La violència sexual ha augmentat un 65% durant els darrers 10 anys

La violència sexual a Catalunya ha augmentat, els darrers 10 anys, un 65,5%. La Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra ha tingut coneixement de 36.929 fets relacionats amb il·lícits penals contra la llibertat i indemnitat sexual, ha atès 26.073 víctimes i ha fet 10.013 detencions.

L'índex de resolució de les investigacions en l'àmbit de les violències sexuals és elevat, l'any 2021 el 86,35 % van ser resolts policialment: el 46 % van ser resolts per la identificació de la persona presumptament autora, el 24 % per la detenció de la persona presumptament autora, el 16,8% per altres gestions, el 13 % per detenció in fraganti i el 0,2 % no hi havia il·lícit penal.

L'estadística policial realitzada és una sèrie temporal de 10 anys on s'ha detectat una tendència a l'alça de fets denunciats en l'àmbit de la violència sexual, de víctimes i de persones autores. L'any

2015 es va introduir un canvi normatiu al Codi Penal amb l'augment de l'edat mínima del consentiment sexual de 13 a 16 anys i aquesta especificitat va produir un augment de les dades policials, en la identificació de més tipus penals en aquest àmbit.

A partir de l'any 2016 i fins l'any 2021 s'ha detectat un increment del 18,36 dels fets coneguts en l'àmbit de la violència sexual (de 3.529 a 4.177) i un increment del 24% de les víctimes que denunciïn (de 2.577 a 3.194).

Segons els principals tipus penals que es donen en la violència sexual, el canvi més significatiu en l'any 2021 respecte l'any 2019 és l'increment del 41,96% del delictes d'agressions sexuals a menors de 16 anys (de 193 a 274), seguit del increment del 25,44% del delictes d'abusos sexuals a menors de 16 anys (de 786 a 986) i l'increment del 13% del delictes d'abusos sexuals a majors de 16 anys (de 1.206 a 1.363). Es produeix un descens del 0,2% del delictes d'agressions sexuals a majors de 16 anys (de 1.025 a 1.023).

A nivell territorial els fets delictius relacionats amb la violència sexual es concentren en les regions metropolitanes. Pel que fa l'any 2021 respecte al 2019, destaca l'augment del 55,2% de fets delictius en l'àmbit de la violència sexual a la RP Pirineu Occidental (de 38 a 59), seguit de RP Terres de l'Ebre amb un augment del 28% (de 75 a 96), RP Camp de Tarragona amb un augment del 24% (de 303 a 376), la RP Ponent amb un augment del 20,11% (de 169 a 203), RP Metropolitana Sud amb un augment del 12,9% (de 547 a 618), RP Metropolitana Barcelona amb un augment del 11,9% (de 942 a 1.048), RP Metropolitana Nord amb un augment del 11,25% (de 887 a 993), RP Central amb un augment del 7,14% (de 252 a 270) i RP Girona amb un augment del 6,19% (de 339 a 360).

Les noies entre 14 i 21 anys són les que més pateixen les violències sexuals

El 87,2% de les víctimes són dones i el 12,8% són homes. L'any 2021, les noies d'entre 12 i 23 anys són les que més han denunciat haver patit abusos sexuals (49%, 1.237 de 2.528), mentre que les noies d'entre 14 i 21 anys d'edat són les que més han denunciat haver patit una agressió sexual (36%, 473 de 1.312).

La latència en la denúncia és una característica assenyalada en l'àmbit de les violències sexuals. La latència és el temps transcorregut entre la consumació d'un delictes fins a la revelació d'aquest, és un temps subjectiu, psicològic i contextual que no només està relacionada amb la víctima sinó també amb el context, el moment vital en què passen els fets, l'existència d'un suport familiar o assistencial i per tant, tant amb variables macro i micro socials.

En el període 2016-2021, el 79,8% de les víctimes de les violències sexuals han denunciat abans d'1 any; mentre que el 20,2% de víctimes van denunciar passat el 1er any.

Cal sumar esforços per identificar les dificultats que manifesten les víctimes per denunciar, detectar quines són les seves necessitats i realitzar un abordatge i una atenció integral amb la col·laboració de tots els professionals que intervenen en el procés d'atenció a les víctimes de violències sexuals.

Un 11,43% dels detinguts són menors

En relació a les persones autores, el 97,8% són homes i el 2,2% són dones. Tenint en compte que el 87,2% de les víctimes són dones, aquestes xifres mostren una evidència més que les violències sexuals són una forma més de violència masclista.

L'any 2021 s'ha detectat un increment del 13,6% de les persones presumptament autores de delictes sexuals, respecte l'any 2016 (de 2.501 a 2.841). Les persones detingudes per delictes en l'àmbit de la violència sexual representen el 52% de la totalitat (1.479).

De les persones detingudes, el 11,43 % són menors d'edat (200 de 1.479). En el delictes d'abusos sexuals, la franja d'edat amb més incidència en les persones detingudes menors d'edat és la de 16-17 anys d'edat (63,8%, 74 de 116). En el delictes d'agressions sexuals no hi ha una franja

d'edat amb més incidència ja que es distribueix de forma similar en totes les edats des dels 14 als 17 anys.

L'índex de resolució de les investigacions en l'àmbit de les violències sexuals és elevat, l'any 2021 el 86,35 % van ser resolts policialment: el 46 % van ser resolts per la identificació de la persona presumptament autora, el 24 % per la detenció de la persona presumptament autora, , el 16,8% per altres gestions, el 13 % per detenció in fraganti i el 0,2 % no hi havia il·lícit penal.

Violències sexuals per vulnerabilitat i submissió química

En l'entorn de l'oci nocturn s'observa la presència d'una modalitat delictiva consistent en els abusos sexuals per submissió química i vulnerabilitat química. Aquesta metodologia d'abús consisteix en seleccionar una víctima en evident estat d'indefensió com a conseqüència del consum voluntari d'alcohol i/o drogues (vulnerabilitat química) o seleccionar una víctima i generar-li una situació involuntària de vulnerabilitat arran de l'acció del propi autor (submissió química). En aquests darrers casos, els investigadors es troben amb la dificultat de trobar restes de la substància en sang i/o orina de la víctima sovint perquè la denúncia s'ha realitzat hores més tard i la possibilitat de localitzar-ne restes és ínfima. Tot i així, la declaració de la víctima es recull en l'atestat policial i s'investiga en base al seu testimoni i als fets que li han succeït.

Sobre aquesta matèria, les dades que policialment existeixen estan basades en la denúncia i el relat de la víctima. Durant el 2021 i fins el 12 de juny del 2022 s'han recollit 288 casos relacionats de manera directa amb la submissió química (167) i la vulnerabilitat química (121). La regió policial on haurien ocorregut més fets en aquest àmbit és la Regió Policial de Barcelona amb 72 casos per submissió química i 36 per vulnerabilitat química, seguit de les regions metropolitanes.